

JANERIK LARSSON om

det allra mest obegripliga USA

IEuropa tror många att det demokratiska partiet i USA är ett socialdemokratiskt parti. Trots samverkan om "tredje vägen" – Blair och Clinton – så stämmer inte detta. USA har nämligen inget socialdemokratiskt parti, än mindre något socialistiskt parti. Och något sådant har det aldrig funnits annat än som en samling udda kufar.

Detta är ett mysterium för en del av dem amerikanska vänster som onekligen finns – inte minst på universitetsorterna – och det är givetvis ett än större mysterium i Europa.

Den riktigt farliga, obehagliga och (ur den europeiska vänsters perspektiv) förfärande sanningen är nämligen den att det självintresse, den önskan om att försörjas av en stark stat ledd av goda byråkratförmyndare som onekligen finns på sina håll också i Sverige – ja, den finns inte i USA.

DETTA ÄR givetvis något tillspetsat. Men om man säger att det inte finns någon politiskt relevant och intressant strömning med det innehållet så finns det överväldigande data från opinionsundersökningar som styrker tesen.

I Sverige krossas ett borgerligt parti om det skulle visa sig att en skattesänkning skulle innebära en fördel för en enda välavlönad medborgare. Usch fy! I det senaste presidentvalet i USA drog Al Gore fram siffror om hur republikanernas skattepolitik gynnar de rika. Och nu, efter mellanårsvalet, har republikanerna majoriteten i kongressen vid sidan om presidentämbetet.

TIME frågade år 2000 väljare bland annat om de såg sig själva som antingen tillhörande de 1 procent rikaste amerikanerna eller om de trodde att de skulle kunna komma att höra hemma i denna grupp. 19 procent av de svarande ansåg sig höra till de 1 procent rikaste och ytterligare 20 procent svarade att de räknade med att nå dit. 39 procent av väljarna struntade alltså helt i den inkomstfördelning Al Gore föreslog.

Sånt händer inte i Europa, inte i Sverige.

USA är fortfarande möjligheternas land. Ett rikt

land där medborgarna ser en än bättre morgondag framför sig. Om de jobbar hårt.

OCH DE BEUNDRAR DE RIKA. Inte de som lurats och bedragits – reaktionen mot sådant som Enron etc är oerhört kraftig – men de som gjort rätt för sig och blivit förmögna – inte sällan förmögna bortom vad man kan fatta. Att rika personer kan lyckas som politiker i USA – men inte i Europa – är ingen tillfällighet.

USA tror inte på permanenta sociala konflikter. USA tror inte på klassamhället. Livet i USA är inte en tårta med lager på lager utan som en matsal där människor finns runt de olika borden och menyn varierar en del men man kan ganska lätt röra sig från bord till bord om man har lust.

Detta kan verka rysligt enkelt. Det är enkelt. Och detta är den enkla sanningen om varför USA är och förblir rikare än resten av världen. Och sannolikt sanningen om varför Europa aldrig kommer att hinna ikapp USA i materiellt välstånd...

Då måste vi nämligen lägga klasskampen åt sidan och börja jobba hårdare.

JAG TROR ATT DET ÄR VIKTIGT att vi tänker på detta grundläggande förhållande också när vi diskuterar USAs utrikespolitik. 2003 har ju inletts med en transatlantisk debatt med stor intensitet. Bakom USAs position finns en bred, stark känsla av att landet utgör en förebild för världen. Med sin starka, gamla demokrati. Med sin öppenhet för människor från hela världen. Med sina frihetliga värden. De sitter mycket fast. Det är inte svårt att vara USA-vän ens i denna tid.

Janerik Larsson (janerik.larsson@kreab.com) är konsult på Kreab.

